

Vývoj spotřeby ryb

Olga Štiková

Ilona Mrhálková

Spotřeba ryb a rybích výrobků

- **Základními faktory ovlivňujícími spotřebu potravin jsou nabídka, spotřebitelská cena (v souvislosti s cenou dalších výrobků a služeb), výše příjmů, zdravotní výchova a propagace.**
- **Tyto faktory působí i na spotřebu ryb, ale jejich vliv je značně omezený.**
- **Významnou roli hrají spotřební zvyklosti naší populace. Změna spotřebních zvyklostí je velmi dlouhodobý proces (může se projevit až za řadu let).**

Spotřeba ryb a rybích výrobků

- **Výživoví odborníci vyvíjejí dlouhodobě značné úsilí o propagaci spotřeby ryb (pozitivní výživové vlastnosti), přesto se jejich spotřebu nedaří zvyšovat.**
- **Značný vliv u velké části spotřebitelů hrají specifické vlastnosti ryb (specifický zápach, relativně velké množství malých kostí apod.).**
- **V současné době je na trhu dostupný velmi široký sortiment čerstvých a upravených ryb a rybích výrobků v různých cenových relacích.**

Zdroje dat - spotřeba ryb

- **Analýza spotřeby ryb je komplikovaná nedostatkem podrobnějších dat z důvěryhodných zdrojů.**
- **Oficiální data ČSÚ přinášejí jen informace o celkové spotřebě ryb a rybích výrobků. K dispozici není rozdělení na ryby mořské, sladkovodní, rybí výrobky ani stupeň zpracování čerstvých ryb.**
- **Data rodinných účtů (ČSÚ) obsahují ještě rozdělení na „ryby čerstvé, chlazené a mražené“ a „ostatní ryby a rybí výrobky“.**
- **Jiná data o spotřebě ryb a rybích výrobků nejsou k dispozici.**

Zdroje dat - ceny ryb a rybích výrobků

- **Spotřebitelské ceny ryb a rybích výrobků (oficiální ceny v prodejnách) jsou sledovány ČSÚ. Jednotlivými reprezentanty ryb a rybích výrobků jsou:**
  - ✓ **kapr chlazený (mražený),**
  - ✓ **filé mražené,**
  - ✓ **uzená makrela,**
  - ✓ **od roku 2011 je sledována cena lososa (filet) a tuňáka růžového v konzervě.**
  - ✓ **od roku 2016 cena pstruha.**
- **Průměrné ceny, za které domácnosti nakupují ryby a výrobky, jsou vypočteny na základě dat SRÚ (ČSÚ).**

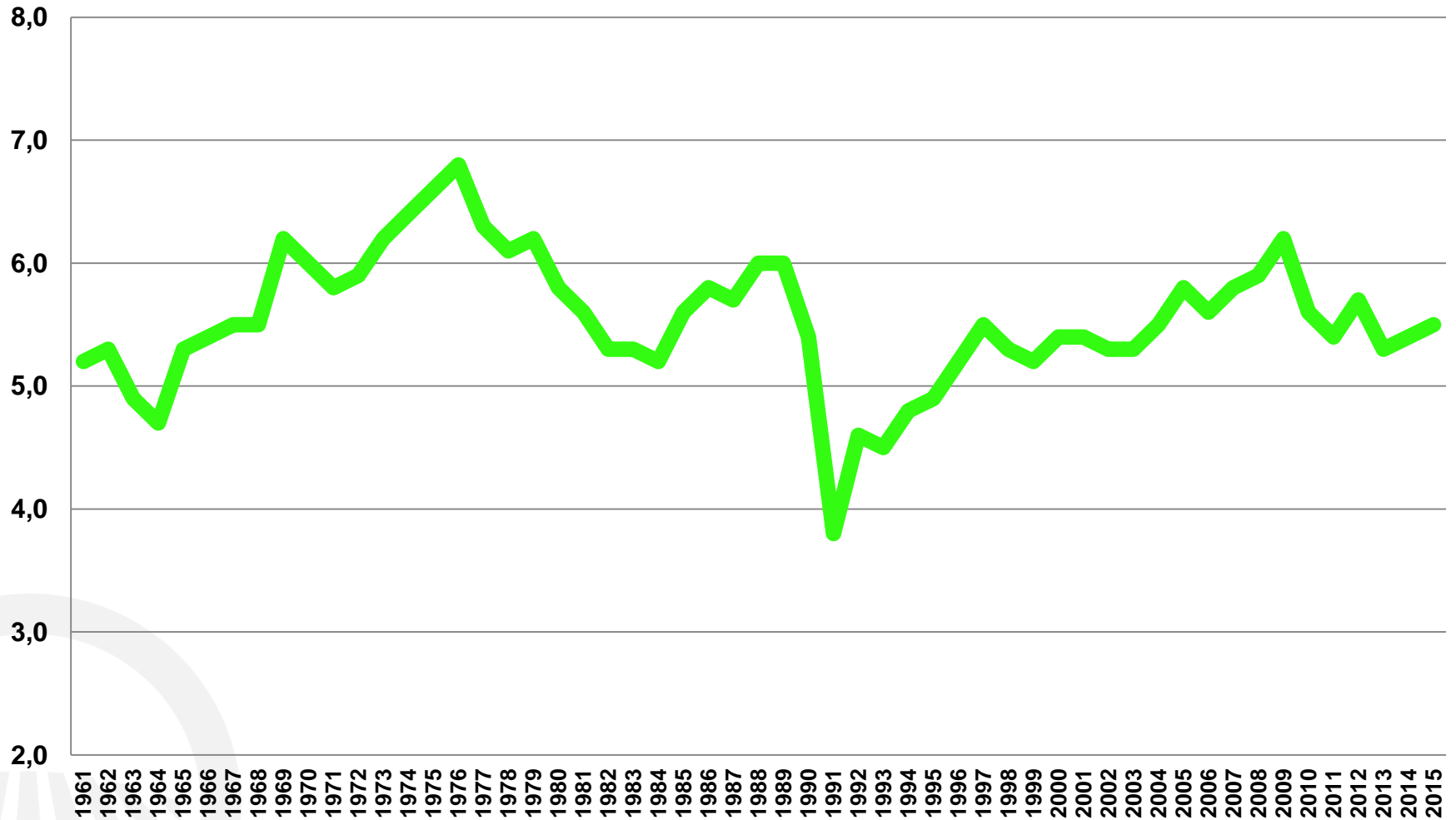
Zdroje dat - spotřebitelská poptávka po potravinách

- **Výzkumy spotřebitelské poptávky po potravinách byly v ÚZEI řešeny jen do roku 2001.**
- **Z výsledků těchto výzkumů máme informace o názorech na vývoj spotřeby, hladinu spotřebitelských cen a hodnocení kvality.**

Dlouhodobý vývoj spotřeby ryb

- **Spotřeba ryb a rybích výrobků se dlouhodobě změnila jen minimálně.**
- **K nejvýznamnějšímu snížení došlo začátkem 90tých let.**
- **Docházelo k nejvýraznějším změnám spotřeby všech druhů potravin, vlivem vývoje spotřebitelských cen (především zrušení záporné daně z obrátu).**
- **Od roku 1992 spotřeba ryb a výrobků stoupá s menšími meziročními výkyvy.**

Dlouhodobý vývoj spotřeby ryb (kg/os./rok)

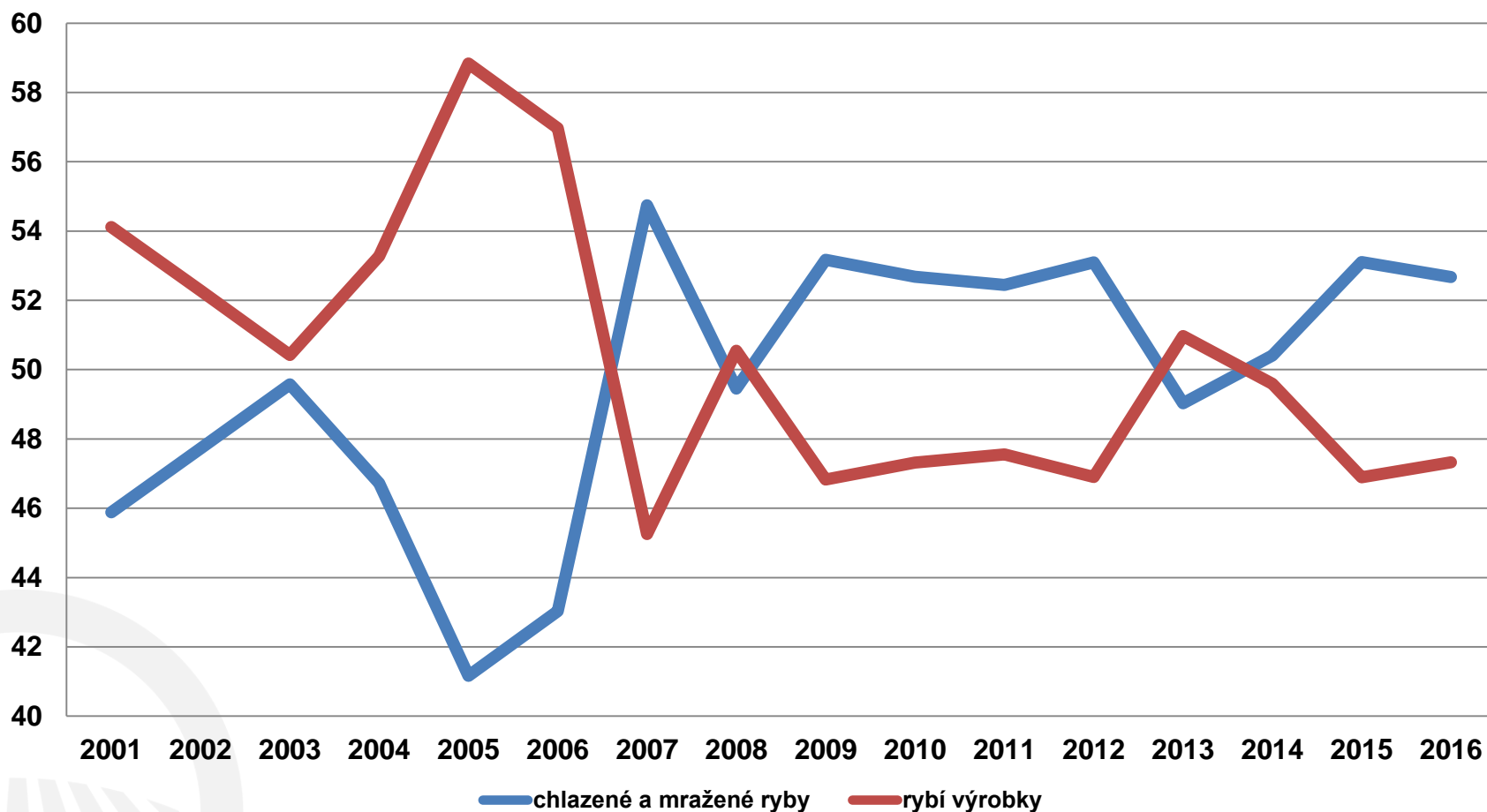
Dlouhodobý vývoj spotřeby ryb

- **Změny ve spotřebě ryb a rybích výrobků jsou velmi malé (od roku 1961 do roku 2015 se spotřeba zvýšila o 5,8 %).**
- **Ovšem sortiment ryb a výrobků z nich je zcela nesrovnatelný. V současné době jsou rozhodně ztráty ve finálním konzumu výrazně nižší.**

Vývoj spotřeby ryb z dat rodinných účtů

- Z dat rodinných účtů vyplývá, že se zvyšuje podíl spotřeby čerstvých, chlazených a mražených ryb na úkor spotřeby ostatních ryb a rybích výrobků.
- Od roku 2001 (začátek sledování dat) se zvýšila spotřeba čerstvých, chlazených a mražených ryb o 14,8 % a spotřeba rybích výrobků poklesla o 12,5 %. Přitom celková spotřeba zůstala bez změny.

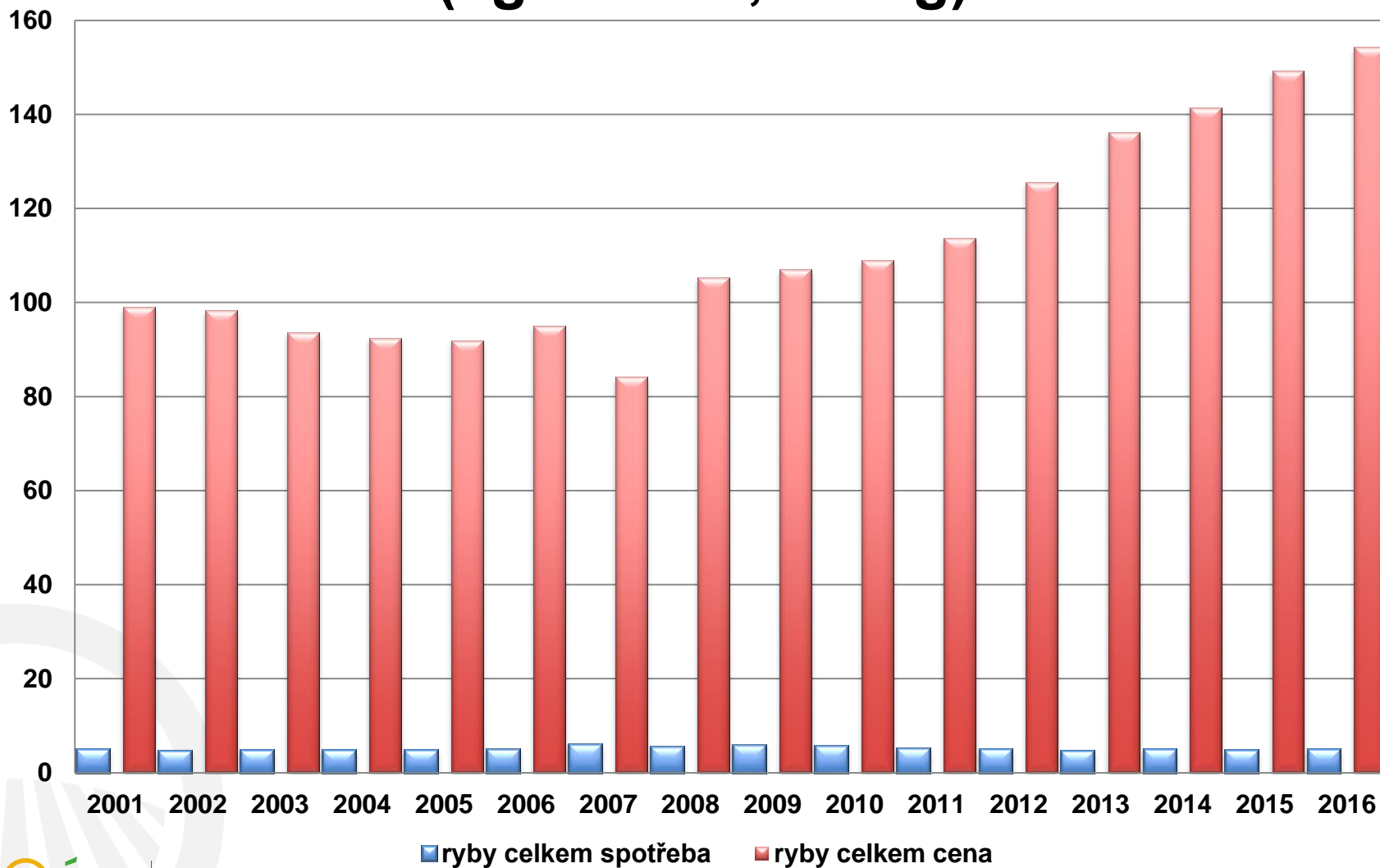
Vývoj spotřeby čerstvých ryb a rybích výrobků v % z celkové spotřeby

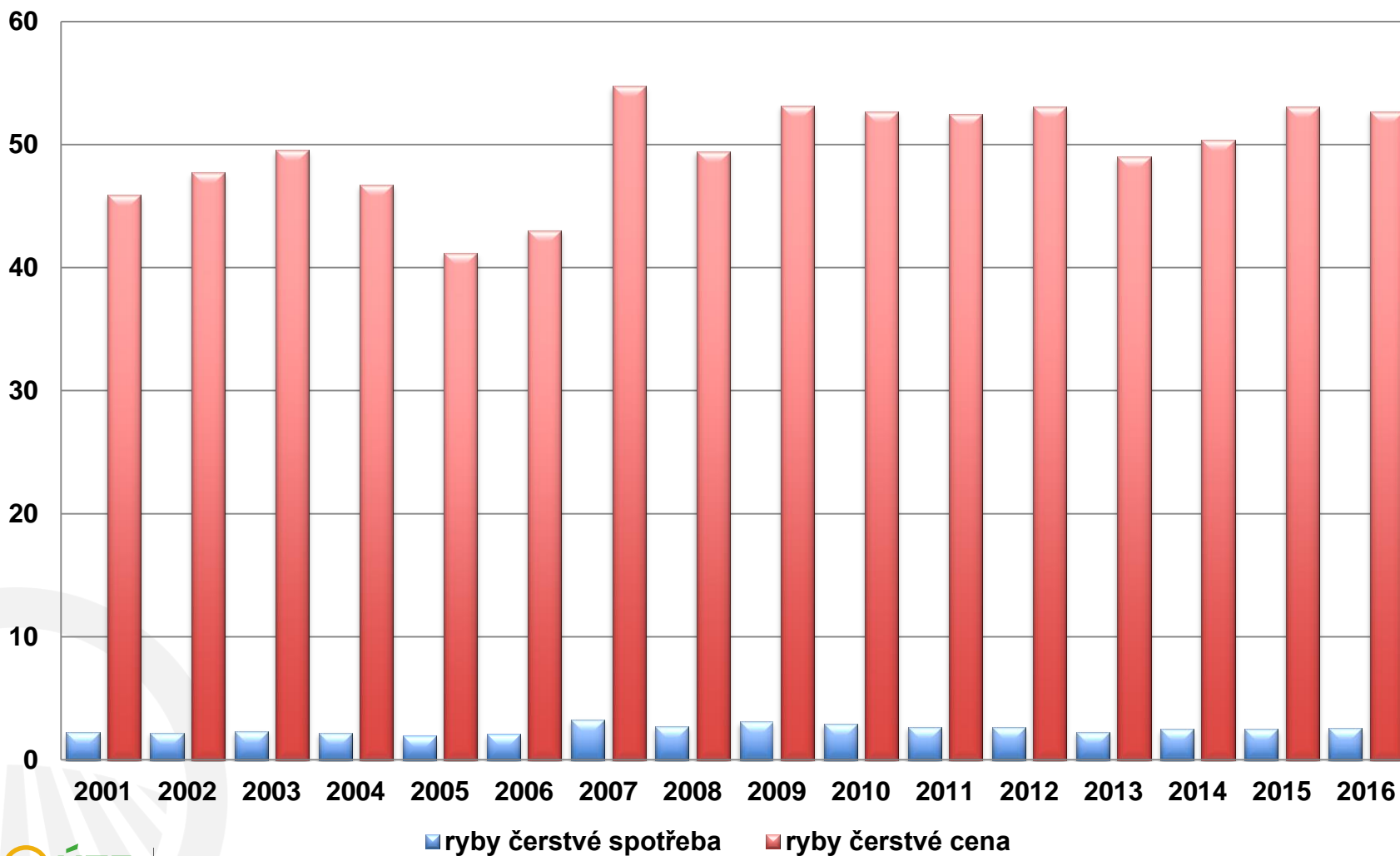
Vývoj spotřeby ryb ve vztahu k vývoji cen (RÚ)

- Z dat rodinných účtů jsme vycházeli při analýze vývoje jak spotřeby ryb celkem, tak i čerstvých, chlazených a mražených ryb a rybích výrobků.
- Ceny, které spotřebitelé vydávali za 1 kg výrobků, jsme vypočítali jako podíl spotřeby v kg a jejího finančního vyjádření.
- Za sledované období zůstala celková spotřeba beze změny, ale cena se zvýšila o 55,9 %. Spotřeba čerstvých ryb se zvedla o 14,8 %, ale cena stoupla o 94,2 %. Spotřeba rybích výrobků klesla o 12,5 %, přitom cena vzrostla o 27,4 %.

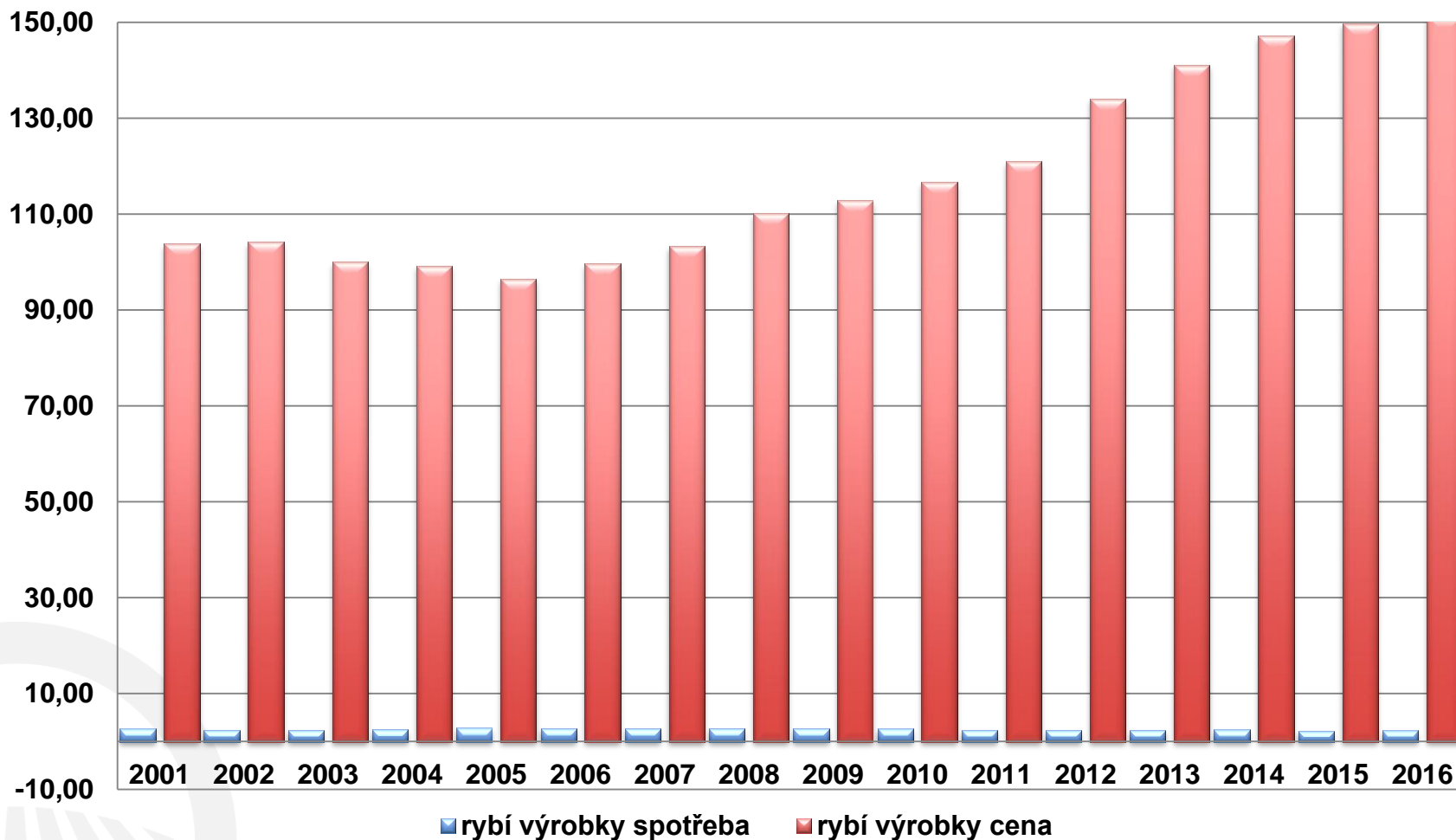
Vývoj spotřeby a cen ryb celkem (kg/os./rok; Kč/kg)

Vývoj spotřeby a cen čerstvých ryb (kg/os./rok; Kč/kg)

Vývoj spotřeby a cen rybích výrobků (kg/os./rok; Kč/kg)

Spotřeba a ceny (RÚ)

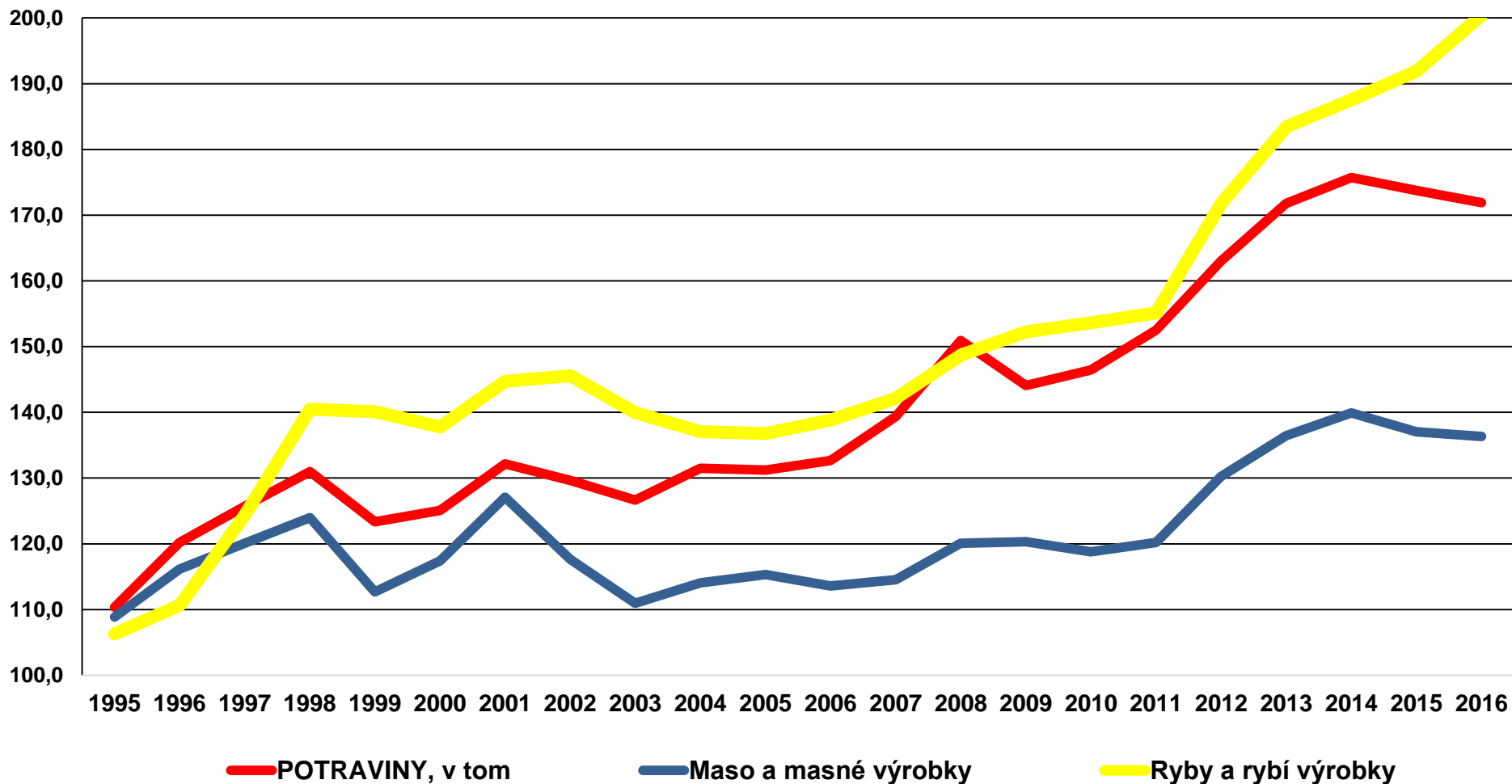
- Z analýzy dat o spotřebě a cenách ryb je patrné, že ceny rozhodně nejsou faktorem určujícím vývoj spotřeby.
- Na spotřebu ryb výrazně působí další faktory, zejména stravovací zvyklosti.
- Reklama, propagace a výchova ke správné výživě se dosud na vyšší spotřebě ryb a rybích výrobků příliš neprojevila.

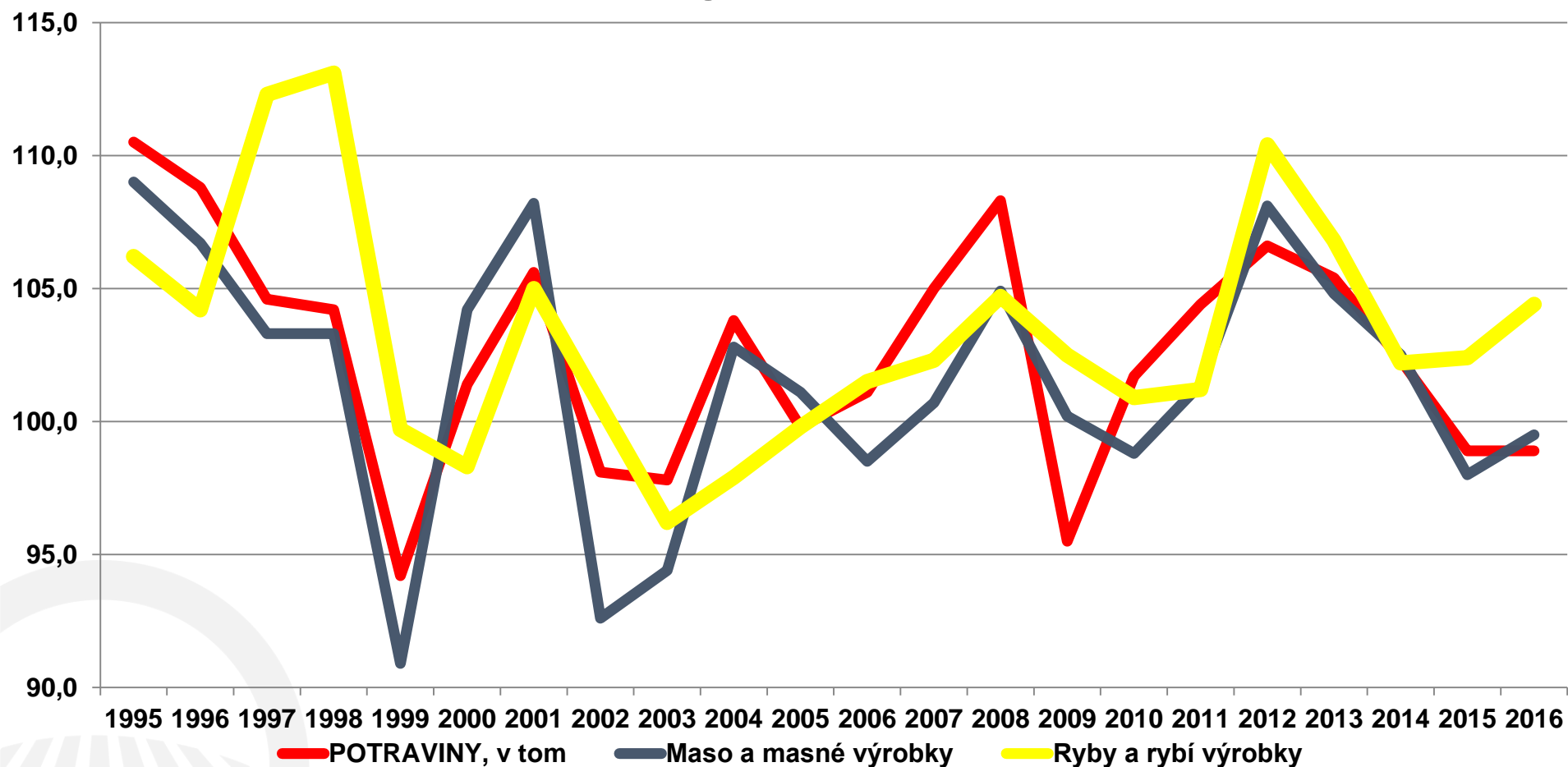
Spotřebitelské ceny ryb a výrobků

- **Spotřebitelské ceny můžeme hodnotit (mají srovnatelnou základnu) od roku 1994.**
- **Za sledované období (2016/1994) došlo k růstu cen potravin celkem o 71,9 %, cen masa a masných výrobků o 36,3 % a cen ryb a rybích výrobků o 100,4 %.**

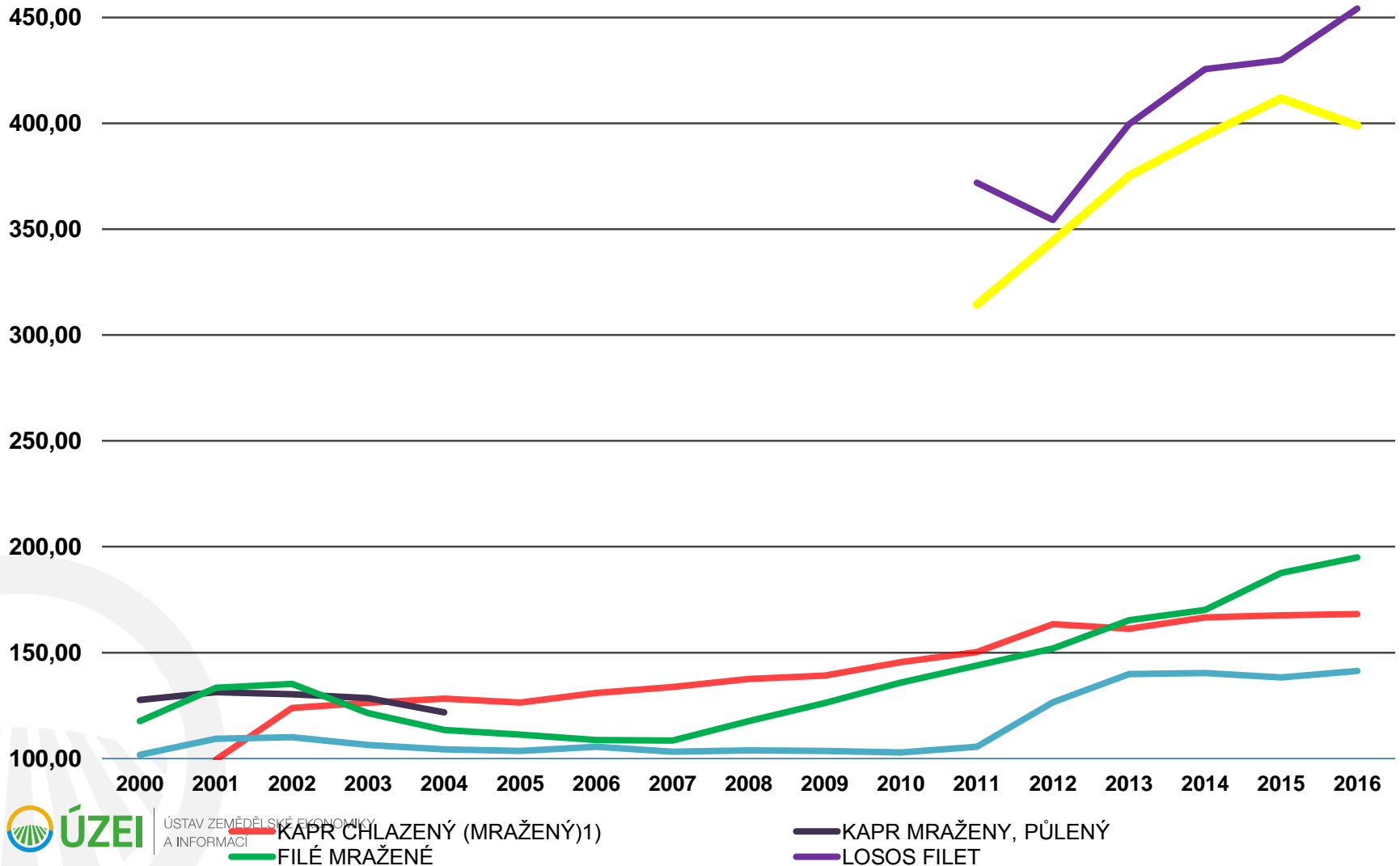
Vývoj bazických indexů cen potravin celkem, masa a masných výrobků a ryb a rybích výrobků (1994 = 100)

Meziroční vývoj indexů cen potravin celkem, masa a masných výrobků a ryb a rybích výrobků

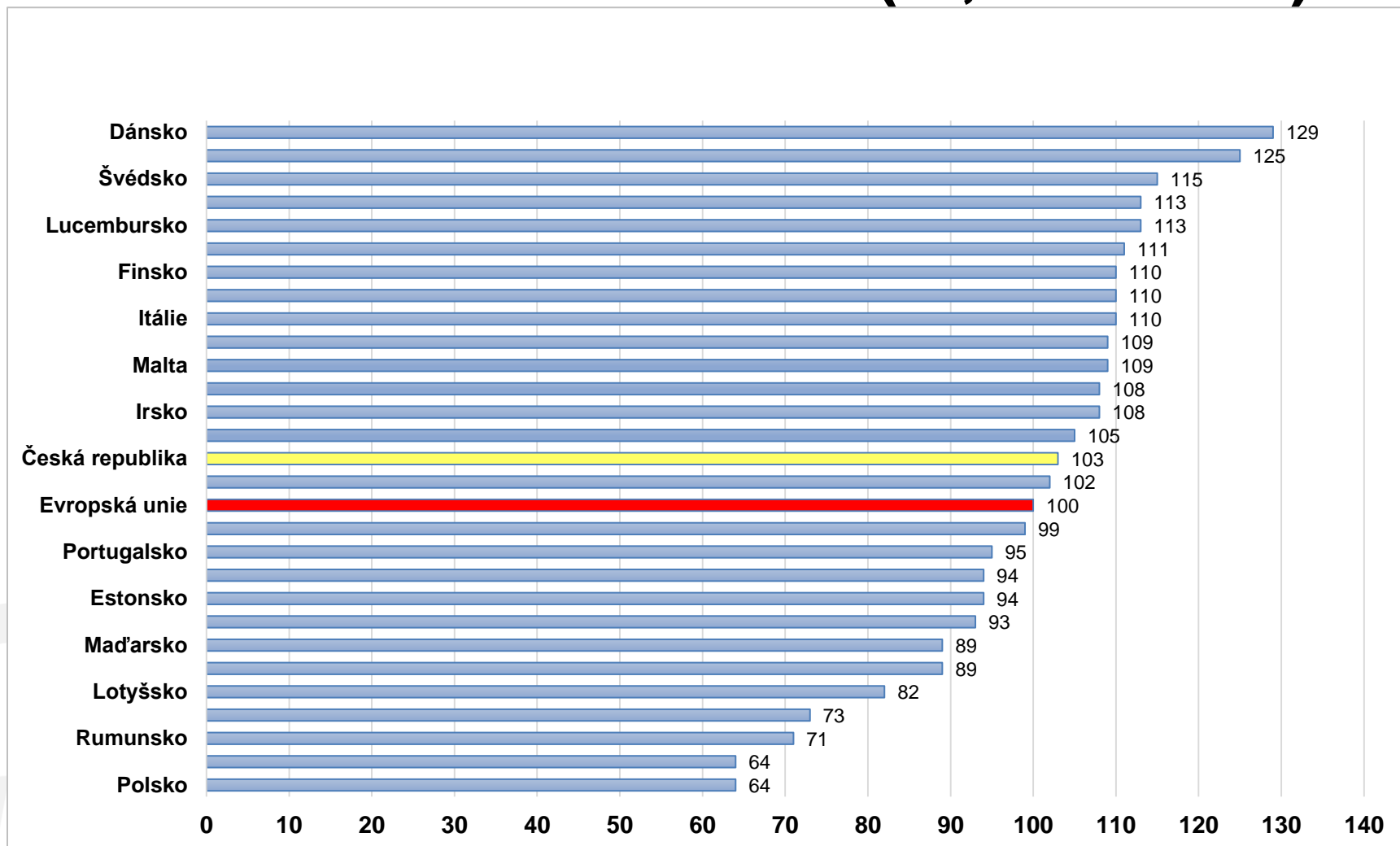
Vývoj cen základních reprezentantů ryb (Kč/kg)

Evropské srovnání spotřebitelských cen

- **Ze srovnání cenových hladin ryb a rybích výrobků v jednotlivých zemích ve vztahu k průměru EU v roce 2015 vyplývá, že se ČR řadí mezi země s jen mírně nadprůměrnou hodnotou.**
- **Cenová hladina dosáhla 103 % ve srovnání s průměrem EU.**

Cenová hladina ryb a rybích výrobků v zemích EU v roce 2015 (% , EU = 100)

Spotřebitelská poptávka

- **Průzkumy spotřebitelské poptávky po potravinách se v ÚZEI uskutečňovaly jen do roku 2001.**
- **Přesto, že jsou tato data již starší, jsou to jediné údaje o postojích spotřebitelů k nabídce, cenám, spotřebě a kvalitě ryb a rybích výrobků.**

Základní výsledky terénního šetření

✓ Cena

Dotázaní hodnotili cenu výrobku v souvislosti s cenou substitučních potravin i svou kupní silou. Proto obecně nejsou spotřebitelé s cenami spokojeni.

V hodnocení postojů k cenám ryb a výrobků došlo mezi roky 1993 a 2001 ke zlepšení o 13,9 bodů, přesto bylo hodnocení cen stále negativní (index má záporné hodnoty).

✓ Dostupnost

Mezi roky 1991 a 1995 se výrazně zvýšilo pozitivní hodnocení dostupnosti ryb a rybích výrobků. V roce 1995 byly snadno dostupné pro 59,9 %, v roce 1991 jen pro 14,5 %.

✓ Kvalita

Hodnocení kvality bylo pozitivní; v roce 2001 se zvýšilo o 3,8 bodů proti roku 1996 (první hodnocení).

Závěry

- **Spotřeba ryb a rybích výrobků je v ČR (přes propagační a výchovné akce) na nízké úrovni.**
- **Spotřeba není výrazně ovlivněna vývojem spotřebitelských cen. Podstatně větší roli hrají stravovací zvyklosti našeho obyvatelstva.**
- **Pro hlubší analýzu spotřeby a vývoje nákupních i spotřebních zvyklostí je potřeba sledovat data o spotřebě nejen za ryby a výrobky celkem, ale rozdělené minimálně na ryby mořské, sladkovodní a rybí výrobky.**

Závěry

- **Analýzu stravovacích zvyklostí a nákupního chování nelze provést bez analýzy nabídky a finanční situace všech zúčastněných subjektů.**
- **Výzkumy spotřebitelské poptávky by výrazně přispěly k identifikování základních skupin obyvatelstva, u kterých je reálné cílenou propagací zvýšit spotřebu ryb a výrobků. Na současném trhu (nabídka převyšuje poptávku) jsou tyto znalosti nezbytné. Nabízený sortiment výrobků je široký a poptávka je výrazně diferencována.**
- **Při neznalosti těchto informací se propagační akce obvykle mívají účinkem.**

Děkujeme za pozornost

